

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. V. Ogligatio, vid. Rubr. Causa debendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

3. vol. 2. Corn. conf. 321. col. 1. vol. 3. Socinus jun. conf. 63. num. 59. Challan. conf. 113. colum. 1. Gabr. conclus. lib. 1. de solut. concl. 8. Ruin. conf. 70. num. 4. lib. 7. Joseph. Ludov. decif. Perusin. 107. n. 6. Gylman. 4. 1. vot. 41. num. 15. cum enim per eum non stet, per quem quid fieri debeat, perinde habendum est, ac si verè fecisset, l. jure civili 24. ubi latè Imol. & Socin. de condit. & demonstr. l. 1. Labeo scribit 50. ff. de contr. empt. l. sed addes 19. §. fin. l. qui operas. 38. ff. locat. l. 1. §. Divus 13. ff. de extraord. cognit. l. 1. C. de iis qui sub mod. Vult. 3. Conf. Marp. 21. num. 289. Qvoad effectum tamen actionis consequendæ verbalis non sufficit, sed requiritur realis, Bartolus in l. Prætor. §. si quis paratus ff. de oper. nov. nunc. Jason. in l. 7. ff. de pact. in princ. Alex. consil. 130. vers. non obstat. vol. 4. ut quæ in consignatione & actuali depositione consistit, l. antepenult. cum ibi notat. Cod. de pact. inter Empt. Gloss. Castr. Salicet. in l. Julianus. §. offerri. de Act. empt. Roland. à Valle conf. 53. num. 34. vol. 1. Jason. in l. Titie. ff. de legat. 1. & conf. 172. vol. 2. Carpz. decif. Neapolit. 19. num. 2. Kirchoy. in thes. commun. opin. lit. O. in princ. Tiraqvell. de utroq. retract. §. 49. gl. 6. n. 9. imò nec in contractibus innominatis solam oblationem vim habere implementi, eò quod possit agi, sicut si verè fuisset impletum, cum ea hoc in casu impedire nequeat, quo minus sit locus penitentiae, ajunt glossa in l. 7. circa princip. ff. de pact. & glossa magna in fin. vers. faciat. & ibi Dd. quod tamen Jason. ibidem multis modis limitat. Vide Vasq. 3. contr. 59. n. 14.

II.

Quæcunq; ratione fieri debet solutio, eà quæ ratione fieri debet oblatio: ratio est in axiom. præced. quia oblatio est instar solutionis; uti enim per hanc, ita etiam per illam debitor ab obligatione liberatur. Ita ergò debitum realiter offerendum l. 19. C. de Usur. & in eadem qualitate & bonitate arg. l. 3. ff. de Reb. Cred.

III.

Oblationem qui fecit, non amplius dicitur esse in mora, l. illud sciendum 17. vers. deinde postea offerente. ff. de peric. & commod. rei vend. Cephal. conf. 746. Petiur. num. 5. vers. quibus infero. vol. 5. vide & Bartolum in d. l. acceptam. num. 2. vers. venio ad quaestiones. C. de usur. ubi ait, quod si aliquis rem offerret, non autem verè deponeret, sed solo verbo diceret, se esse paratum solvere, tunc illa verba videri habere vim realis oblationis, in rebus, quæ offerri non possunt, ut sunt immobilia, quem sequuntur Bald. ibid. n. 9. vers. modo venio. colum. 2. & Alexand. in l. si mora. num. 4. col. 2. ff. solut. matrim. vide tamen Pacian. 1. conf. 97. num. 9. & 10. Hunn. vol. 2. diff. 3. th. 10. q. 43.

IV.

Offerre Deo indignum est, quod homo de dignatur, cap. ult. in fin. distict. 49.

V.

Oblata voluntariè sine peccato accipi possunt, c. quæst. 12. c. postquam 13. 13. quæst. 2. cap. de Eulogis 8. distict. 18. Oblationes autem dicuntur, quæcunq; de propriis & licitis rebus Ecclesiæ à fidelibus offeruntur, cap. causa 13. extr. de

V. S. sive omnia, quæ quocunq; titulo ad Ecclesiæ perveniunt, cum inter 29. extr. eod. oblatio enim ex iniquo, est maculata, & ideo infructuosa. cap. imolans 214. quæst. 5.

VI.

Quod non potest peti, illud nec licitè spontè offertur l. fin. §. 2. C. de remilit. l. un. C. de Strator.

Limita, ut procedat, si subsit metus corruptionis. Brummem. C. eod. num. 1.

C A P. V.

Obligatio, vid. Rubr. Causa debendi.

Axioma I.

Obligatio non ex nostra voluntate dependere, sed propriis viribus subsistere debet, l. obligationes 27. de Verb. Oblig. Unde est illatio JCr in l. 22. §. 1. de Reg. Jur.

II.

Obligatione positâ, necesse est poni actionem, Vult. 2. Juriopr. Rom. 17. Treutl. diff. 23. thes. 1. lit. e. vol. 1. quia si obligatio est mater actionis, sequitur, quod positâ matre, poni debeat & filia, cum sint correlativa, l. fin. ff. de acceptilat. quod tamen universale non esse, patet ex l. nisi 4. & l. si tutor 9. §. fin. de tutel. & rat. distr. ubi tutor, quo administrare incipit, statim obligatus dicitur, & tamen actio tutelæ prius non oritur, nisi tutela finita, quæ de causa & Jason ad §. 1. Inst. de actionib. restrinxit tantum ad actiones personales per l. licet 42. §. ea obligatio 2. ff. de procur. quæ restrictio an subsistere possit, latè disputat Ludov. Gomez ad §. superest. Inst. de act. num. 15. vid. & Vult. 3. conf. Marp. 21. num. 123.

III.

Obligari ex alterius conventionione nemo potest, §. 3. Inst. de inutil. stipul. l. stipulario 38. in princ. & §. 1. l. 83. in princ. de Verb. Obl. omnes enim obligationes ex nostra persona, non alterius initium ut sumant, necesse est, l. quæcunq; u. ff. de Obligat. & action. Carpzovius part. 2. constitut. 16. de fin. 38. num. 4.

Limita: quoties obligatio non ex conventionione præcedente sed ex ipsâ re oritur, toties quilibet ex eâ tenetur l. furiosi 46. ff. de O. & A. quia sic sufficit rem ad aliquem pertinere, cujus in hoc casu tantum ratio habetur, non etiam personæ, nec attenditur an illa voluntatem declarare possit, annon. Exemplum est in d. l. 46. de impensis in communem cum pupillo fundum factis.

Declara: nisi alter inde locupletior factus non fuerit.

IV.

Obligationes juxta formam traditam ab homine vel à jure regulantur & modificantur, l. 5. ff. mandat. l. 1. u. §. conditio 5. ff. de inst. act. l. 1. §. cuius autem 4. est de Exer. act. Consil. Arg. 1. conf. 104. num. 150. unde nec conditio earum ex personis heredum immutatur. l. 2. §. ex bis 2. ff. de V. O. l. 2. §. 2. vers. At in contrarium. ff. de stipulat.

(D) 2

præ-

prator. l. 18. §. 5. de damn. infect. Bocer. de invest. feud. cap. 4. n. 44. Berous conf. 120. n. 16. Hier. Cagnol. ad l. beredem 59. n. 3. ff. de R. I. quia non debet esse melioris conditionis quam auctor ejus, d. l. beredem 59. ubi Decius, Cagnol. & Christoph. Sturc. num. 13. Gœdd. 3. conf. Marp. 33. num. 98.

V.

Obligari nemo sibi potest, l. qui hominem 34. §. pen. ff. de solut. quia actio & passio sunt contraria, nec possunt subsistere in uno subiecto, l. Vranus 71. in princ. ver. Sed cum ff. de fide juss. Zasius ad l. cum filio. in princ. ff. de legat. 1. num. 9.

VI.

Obligatio pure contracta efficacior est obligatione in diem contracta, l. 213. ff. de V. & Bocer. de invest. feud. cap. 5. num. 3. Si quidem pura confestim exigi potest, l. si dies 2. ff. quando dies legat. ced. l. cum qui Calendis 41. §. quoties 1. ff. de V. O. l. in omnibus 16. ff. de Reg. Jur. cum in altera expectandus dies, usque dum venerit, l. 75. ff. de condit. demonstr. l. 22. ff. quando dies legat. l. talis 30. §. sed etsi 4. ff. de legat. 1. l. 1. §. ult. ff. ut legat. nom. cau. Barth. Reusner. in tr. de obligat. in diem num. 48. Unde dici consuevit, quando pura est obligatio, praesens est actio, l. 41. §. quoties 1. ff. de V. O. Carpz. p. 2. conf. 28. defin. 19. n. 5.

VII.

Quoties quis ex die obligatur, toties quidem ante diem non potest exigi debitum, cautio tamen de debito solvendo recte ex iusta causa petitur l. in omnibus. ff. de Judic. si enim exigi posset ante diem plus peteretur §. 33. Inst. de action. cavendum tamen est, quia bonae fidei nihil magis consentaneum, quam ut Creditori plenè sit cautum de debito. Ita ergo si paupertas immineat vel aliquis de fugâ sit suspectus cautio peti potest.

Limita, ut procedat praepriis in bonae fidei judiciis. d. l. 41. quibus aequiparatur actio ex testamento, arg. l. 34. ff. de Usur. Conf. Rubr. DE DIE.

VIII.

Obligatio extinguitur, si in eum casum redigatur, à quo incipere non potest. l. existimo posse 98. l. pluribus rebus 140. cum similib. de V. O. & ibid. Partol. & Paul. de Castr. Johan. Ferrar. 1. conf. Marp. 2. num. 7. Obligatio enim deficit causâ ejus deficiente, Andr. Tiraquell. p. 1. de Caus. cessant. num. 109. sublatâ verò obligatione & consequens, actio scilicet nulla, superesse potest, sed ipsa cum obligatione expirat, l. licet 42. §. ea obligatio 2. ff. de procurat. Vult. 3. Conf. Marp. 23. num. 3.

IX.

Obligatio nulla est sine consensu ejus, qui obligari debet, l. 1. §. 1. ff. de pact. l. non omnis 19. l. sego 18. ff. de reb. cred. l. in venditionib. 9. ff. de contr. empt. quo spectat, quod seite scribit Baldus in l. Jurisgentium. §. igitur nuda. de pact. Contractus cujusvis medullam in consensu consistere, cujus etiam meminit Galiaul. in rubr. de V. O. num. 96. & post eum Vult. 2. Con.

fil. Marp. 25. num. 121. Obligatio enim est ex conventionione, nec ulla est obligatio, nisi subiecto contractus, ex quo obligatio proficiatur, §. 1. Inst. de oblig. & §. omnium. Inst. de act. & in specie ad retrovendendum nullam obligationem posse oriri absq; consensu ejus, qui obligatus dicitur, notant Dd. communiter omnes in l. 2. C. de pact. inter empt. & vend. & Decian. consil. 130. n. 7. vol. 3. Vult. 3. conf. Marp. 21. num. 124.

X.

Non figura literarum, sed mente & sensu nostro obligamur, l. non figura 38. ff. de O. & A. l. obligationem substantia 3. ff. eod. l. emptio 3. C. plus valere quod agit. Carpzov. p. 2. conf. 17. defin. 8. n. 3. obligationem tamen scribens videtur consentire obligationi l. fidejussor 26. §. 1. ff. de pign. & hyp.

XI.

In obligatione generali non veniunt ea, quae in specie verifimiliter quis non esset obligaturus, l. in obligatione 6. ff. de pign.

Limita I. nisi quando unam tantum rem haberet, qui tunc obligans omnia sua bona intelligitur illa obligata, licet in specie non esset obligaturus: ratio, ne obligatio reddatur inutilis & frustratoria, sicut in simili dicit Bald. in l. liberti, circa med. col. pen. C. de oper. libert. ubi quando filia cederet omnia, quae haberet super bonis patris: nec ullum jus haberet, nisi dotis, illud cedere dicitur, nec cessio sit inutilis, per l. fundus qui locatus 24. ff. de fund. instruat. fac. l. Quintus 7. in princ. ibiq; Bartolus ff. de annu. legat. l. qui quatuor 30. §. qui hortos 1. ibique Glossi. ff. de legat. 3. adde & Aretin. in l. hujusmodi de V. O. Bartol. in l. his verbis, §. 1. de legat. 3. Joh. Andr. Cardin. in cap. in generali concessione de Regulis Juris in 6. ubi pluribus hoc limitando declarat.

Limita II. in obligatione bonorum per verba universalis, quia tunc omnia venire, ajunt Baldus conf. 409. lata fuit sententia lib. 5. Decius in l. omnia. si cert. pet. c. sedes 15. de rescript. & conf. 389. Corn. conf. 128. lib. 3. Cravett. conf. 394. n. 8. ver. Tertio Cornucius dicit. Pantschm. 1. pract. quest. 7. num. 28.

XII.

Nondum est in obligatione, quod sub conditione debetur, l. si quis sub conditione §. ff. si quis omitt. caus. testam. l. cedere 213. ff. de V. S. §. sub conditione 4. Inst. de V. O.

Declara hoc axioma procedere in tali conditione, de qua incertum est, num aliquid possit existere. l. sub conditione 16. l. quod sine 18. ff. de condit. indeb. Joh. Robert 1. sent. jur. c. 26. Incertitudo enim illa efficit, ut pene vim perpetuae exceptionis habeat, cum vix ac ne vix appareat, possitne aliquando debitum fieri: secus est, si sub tali conditione debetur, quae aliquando est eventura; hic enim in perpetuum repelli non potest, cum spes firma subsit, id brevi debitum iri, d. l. 16. condit. indeb. cum nemo ignoret, cingendum haberi pro cincto, condemnandâ pro condemnato, sponsam jam copulandâ pro copulata, repudiandâ pro repudata, l. pen. ubi Bartol. ff. de milit. test. & in l. divorcium. §. in.

§. interdam. ibidemque Jason. n. 15. & 16. ff. solut. m. xviij.

XIII.

Obligationes personales personas contrahentium non egrediuntur, Carpzovius p. 2. const. 28. de sing. n. 5. ratio, quia obligationes non sequuntur singularem successorem, l. ult. §. i. ff. de contr. empt. l. i. §. si heres 16. ff. ad SC. Trebell. idem Carpz. p. 2. const. 38. de sing. n. 6. nec ex his competentes personales actiones, Modestinus, Pistor. conf. 13. n. 22. vol. 1. nec per extraneam personam alteri possunt acquiri, §. Ex his itaq; 4. Inst. per quas personas cuius acquir. l. solutum 11. §. per liberam 6. ff. de pignor. act. maxime si deterior tertii conditio inde efficiatur, l. non debet 74. l. factum cuius 15. ff. de Reg. Jur. cap. non debet 23. eod. tit. in 6. quod in specie de promissione facti alicui expressum esse, in §. si quis alii 4. & §. alteri 19. Inst. de inutil. stipul. l. inter stipulantes 83. in princ. l. si putatio 38. §. alteri 17. ff. de V. O. l. sicut 65. ff. de fideiuss. notat Socinus reg. 373. quod in comment. ad d. §. si quis alii, m. g. Schneid. v. v. adeo restringit, ut ne promissor quidem teneatur curare, ut alius praestet, quod illius nomine promissit, quia peccatum sit in forma contractus, Dd. in l. i. §. Si quis it. affide V. S. Quæcunq; enim gerimus, cum ex nostro contractu originem trahunt, nisi ex nostra persona initium obligationis sumant, in anem actum faciunt, l. quæcunq; 56. ff. de oblig. & act. Vultejus Conf. Marp. 17. n. 73. & seq. & conf. 21. num. 125. vol. 3.

XIV.

Qui suo nomine non tenentur, multo minus pro aliis teneri possunt, l. 2. l. 3. Cod. quod quisq; ordi. l. 2. §. Jus Reipublica §. de administrat. rerum. l. 2. Cod. de dand. tut. l. 2. Cod. de dividend. tur. & extra species iure expressas, d. l. 2. §. Jus Reipublica §. vers. Collega. de administrat. rerum. Wesenb. 2. conf. 53. n. 63.

XV.

Quod naturaliter debitum per errorem solutum est, repeti non potest, l. 13. l. 41. l. 60. & 64. ff. de condict. indeb. ubi C. A. tb. 6. num. 4.

Ubi tamen declarationis loco notabis, hanc regulam universalem non esse, cum & conditio quandoque etiam detur ei, qui naturaliter obligatus fuit, verbi gratia, (1.) ei, qui legatum solverit ultra quartam Falcidiam, quem naturaliter obligatum esse textus est in l. i. & ult. C. ad L. Falc. (2.) mulier ex intercessione ne licet naturaliter sit obligata, solutum tamen repetit, l. 40. ff. de condict. indebit.

Limitationis loco observabis, prædictam regulam pertinere tantum ad eam naturalem obligationem, quam jus civile agnoscit, non quam improbat aut infirmat, Bachovius 2. disp. 10. tbes. §. a. p. 545. licet ex communi Neoteri-
corum sententia aliter declaratur, vide Harprecht. parat. 1. Inst. quib. mod. re contr. obligat. n. 33. nimirum ut procedat I. in errore juris non facti. l. 9. §. de jur. & fact. ignorant. II. Naturalis obligatio non impediatur conditionem ex limitatione ipsorum etiam dissentientium, (1.) si obligatio illa iure civili destituitur, improbe-

tur aut rejiciatur, ut apparet in obligatione pupilli & mulieris, (2.) si obligatio metè naturalis sit, & nuda honestate nitatur, ut obligatio ad antidora, Bachov. 1. disp. 22. tbes. 4. in fin. & disp. 4. de Actionib. tbes. 16. p. 142. ubi distinguit inter obligationes naturales, quibus jus civile vel quoad tenus assistit, retentionem & exceptionem aliosque effectus largiendo, vel quando nullatenus assistit, sed potius obstat, ut quæ oriuntur ex instrumentis minus solennibus, & quæ jus civile pro nullis habet. l. 7. C. de condict. indeb. vide supra libr. præced. cap. Naturalis 3. axiom. IX. Adhib. disp. meas Elem. p. 4. sect. 1.

XVI.

Obligatio in conscientia toties enascitur, quoties lex aliquid præcipit vel prohibet super re moraliter nondum determinatâ nec pactis circumscripta, quia ut Legi Dei, ita Magistratui quoque tanquam ministro ejus tenemur obedire. Ita si princeps legem ferret de non condendo Testamento, obligaret in conscientia; at non obligat si princeps saltem disponat de negotiis civilibus, v. g. de septem testibus in Testamento adhibendis. Hoc tamen casu actus redditur nullus juxta l. non dubium §. C. de LL.

Limita, ut procedat (1.) in legibus iustis, (2.) in legibus præceptivis & prohibitivis.

XVII.

Naturalis obligatio locum invenit in pupillo, in quo adest intellectus & voluntas, hæc enim sunt principia obligationis naturalis. Et ita pubertati proximus obligatur naturaliter. Zoëf. ad ff. de O. & A. n. 48.

Declara: ut hæc naturalis obligatio nullum in jure civili habeat effectum, & hoc est quod toties in legibus dicitur, pupillum naturaliter non obligari.

XVIII.

Quotiescunque de obligatione pupilli naturali quæritur, toties ea nonquam jure Civili pupillum cum effectu tenet l. 41. de condict. indeb. ad id enim, ut jure civili teneatur pupillus, tutoris requiritur autoritas pr. Inst. de Tutor. Tutor.

Limita: ut procedat (1.) nisi ex re oriatur obligatio naturalis, (2.) nisi quærat de præjudicio tertii. Plures limitationes habet Stryck. in annot. ad Inst. Tit. de autor. Tut. princ.

XIX.

Quoties quæritur de præjudicio tertii, toties ratione hujus obligatio naturalis debitoris principalis pro valida reputatur, sibi enim imputet tertius, quod eodem modo contraxerit, l. 19. de R. 7. Et quoad tertium nulla adest prohibitio civilis, quæ faceret ipsum non obligari.

Exempl. Ita fidejussor, qui pro servo §. 1. Inst. de fideiuss. vel pro pupillo intercescit, tenetur, l. 127. ff. de V. O. Creditor, qui pupillum expromissorem accepit, perdit Creditum §. 3. Inst. quibus mod. toll. oblig.

XX.

Obligationes & actiones ejus loci legibus adstringuntur ubi vel contractæ sunt, vel solutio debetur Perez. C. de Incol. n. 6.

(D) 3 XXI.

XXI.

Si plures ad idem obligati sunt, olim quilibet in solidum obligatus præsumebatur, quod & hodie obtinere putat *Brunnem. ad l. 1. C. quod quisque ordine conven.* ubi docet, quod si duo in munere constituti sint in solidum, & neficiatur, cujus culpâ damnum datum sit, uterque in solidum teneatur. Plures tamen ad idem obligatos non in solidum obligatos præsumi sed beneficio divisionis gaudere tenet *Perez. C. cod. n. 2.5.6.7.*

XXII.

Obligationes sunt vel dandi, faciendi, tradendi, vel mixtæ.

De obligatione dandi tradunt *Dd.* hanc regulam: Quod in ea promissor seu reus cogatur præcisè ad rem ipsam præstandam, nec liberetur, si maximè æstimationem offerat, seu id, quod interest, præstare velit. *l. 71. §. 3. & 4. de legat. 1. l. 75. §. ult. de V. O. l. 11. §. 1. de aur. & arg. leg. l. 25. §. 1. de contrab. emp.* Ratio est posita in verbo dare, quod denotat dominium transferre. *Dn. D. Frantzk. exerc. 11. q. 1.*

Verum de veritate hujus regulæ nihilominus dubitat *Hubert. Gifan. in Comment. ad d. l. 75. §. ult. in fin.* ubi ait, regulariter loqui de re nostra alteri danda, at textus adductos loqui de legato: Legatum enim non est de re heredis, sed de re testatoris: item opponit *L.L.* alias, ubi in obligationibus dandi nihilominus fit mentio ejus, quod interest, ut in *l. 21. in fin. de hered. vel a filio vendit. l. 3. §. item 2. ff. de rebus eor. qui sub tutela.* Communiter tamen ea recipitur per *d. l. 71. §. 3. & 4. de legat. 1.* ubi tantum homo excipitur, vide *Cujac. ibid.* *Dn. D. Frantzk. exercit. 11. q. 1.* ubi ad contraria respondet.

De obligatione faciendi certum est promissorem non cogi præcisè ad faciendum, sed liberari præstatione ejus quod interest *l. 72. vers. Celsus de V. O. conf. supr. lib. 6. c. 3. ax. XI. l. Si quis ab alio. 13. de Rejud. Carpz. part. 2. jurispr. forens. conf. 34. def. 40. n. 6.* ubi limitat in denunciationibus & aliis factis judicialibus: quod enim quis alteri in judicio assistere cogitur, tum id præcisè præstandum, *l. si volumate 4. C. de fideicom. libert.*

De obligatione tradendi scribit *Gifan. ad d. l. 75. num. 33.* ea tantum contineri possessionem, sed quia obligationi faciendi affinis, cum possessio ad facta potius quam ad res pertineat. *Gifan. ad l. 20. d. 1.* ideo etiam non præcisè ad traditionem teneri concludit, *conf. not. ad l. 1. de A. E. V.*

In obligationibus autem mixtis ad dandum & faciendum v. c. emptione, venditione ple- rumque ad dandum etiam quis præcisè tenetur, *Wesemb. in parat. ff. de Act. empr. num. 4. Dn. D. Frantzk. d. loc. nisi cum mox factum est in emptione, ut jactus retis Wesf. d. n. 4.*

XXIII.

Obligatio inter patrem & filium nulla consistere potest *l. 7. ff. de O. & A. l. 16. §. l. 71. in pr. ff. de furt. l. 4. l. 71. ff. de judic.*

Declara, procedere de consilio familias, quâ

scilicet filius familias est; hunc enim nihil habere in bonis, unde sibi necessaria sumere possit, præterquam ex castrensi peculio ajunt, *d. l. 4. ff. de judic. l. 2. de contrab. empr. & patet ex l. 1. in princ. ff. si quis à parent. manumiss. l. 28. ff. de vulg. substit. l. 79. ff. de jur. dot. l. 19. in princ. ff. ad SC. Trebell. l. 44. §. 4. ff. de usuc. l. 17. in fin. Cod. de donat. l. 10. §. 1. vers. Ipse enim ff. de acquir. dom. §. 3. vers. Ipse enim. Insit. per quas personas nob. acquir. ut enim aliquid habere possit, fictione opus erit, quâ pro patrefamilias habeatur, exempla vid. in *l. 1. §. ult. d. 2. ff. ad SC. Maced. l. 15. §. 3. ff. de cast. pecul. l. 6. §. ult. ff. de injus. ruti. & irrit. testam. l. 3. §. 10. ff. de minor. l. 30. ff. ad SC. Trebell. l. 17. §. ult. ff. de injus. idque ipsum tamen non omnino & per omnia, *l. ult. ff. ad SC. Tertull.* Unde in emancipato secus se rem habere, colligi licet ex eo, quia is sit pater familias, ut acquirere possit, *l. 1. in princ. ff. si quis à parent. manumiss. ff. indeque obligationem consistere, apparet ex l. 50. ff. famil. herisc. l. 5. C. de tran. act. l. 4. §. cum seqq. l. 5. l. 6. l. 10. §. 12. de injus. vocand. l. 3. C. cod. l. 12. C. de negot. gest. §. 12. Insit. de Actionib. §. ult. Insit. de pen. temer. litigant.***

XXIV.

Obligatione cessante cessat & actio, *cap. et si Christus 26. extr. de jurisjur. cap. cum cessante 60. in princ. extr. de appellat. cap. cum infirmitas 13. extr. de penitente. Jacobus Schulz. in addit. ad Modestimum Pistoria part. 3. q. 122. n. 126. Cacheran. conf. 4. n. 12. Carpzovius part. 2. q. 12. crim. 57. n. 53.*

XXV.

Obligat me votum meum ad id, quod in me est, *cap. quidam 3. extr. de convers. conjug. nemo tamen obligatur per simplicia verba, nisi habeat animum adimplendi votum, cap. literarum 3. extr. de vol. & vot. redempt.* siquidem ex promissione sua aliquis dicitur obligari, *cap. ult. extr. de jurisjur. cap. velutum 4. extr. de cleric. non resident.* obligat enim tantum coram Deo simplex verbum quantum juramentum, *c. juramenti 72. 22. q. 5.*

XXVI.

Obligatio ad eum transit, qui recepit emolumentum: quia cum onere suo res transit ad quemlibet possessorum, *cap. ex literis 5. extr. de pignorib.* Unde etiam obligatus quis dicitur, à quo beneficium percipit, *c. cum 7. extr. de testam.*

XXVII.

Obligatur nemo ab impossibilia, *cap. nemo 6. de Reg. jur. in 6. vide supr. l. 9. cap. impossibile.*

XXVIII.

Ut quis ex confessione sua obligetur, causa semper est exprimenda, aliàs non tenet, *cap. si cautio 14. extr. de fid. instrum.* Unde obligationes fieri propter futuram cautelam, dicit *cap. quorties 9. 1. q. 7.* quanquam, ut se quis scripto obliget, non est necessarium, si sponte suâ impendat obedientiam, *cap. legebatur 23. extr. de Major. & obed.*

Obligatio consensu contracta, dissensu etiam dissolvitur, *cap. 1. extr. de Reg. jur.*

XXX.

XXX.

Obligationem debitori reddens videtur patrum de non petendo facere l. 2. ff. de pat.

C A P. VI.

Obligatio plurium circa delicta.

Axioma. I.

Delinquentibus pluribus, omnes tenentur in solidum, ita ut unus solutio ceteros non liberet, l. 1. Cod. de condit. furtiv. litem delat. n. §. sed si plures 2. ff. ad Leg. Aquil. Quoniam in delictis quisque obligatur ex suo dolo in solidum. Welenb. in par. ff. de injur. num. 5. Qvisque ergo delicti sui poenam exolvit. Bachov. in Comm. ad l. 7. §. ult. de iur. d. Exempla sunt in actione injuriarum, ubi pluralitas personarum inferentium plures efficit injurias, cum ergo plures injurias faciunt, singuli tenentur: tot enim sunt injuria, quot personas, l. si plures. 34. de injur. ubi Welenb. d. l. Distingui tamen potest inter delicta & facta, pro quibus competunt actiones poenales, & inter ea, pro quibus actiones verè poenales non competunt, sed rei periculatoriae: in quibus, cum veniat id, quod interest actoris, necesse est, ut licet plures in solidum teneantur, tamen unus solutio, per quam actor, quod sibi abest, id, quod sui interest, consequitur, ceteri liberentur; quare ratio est l. 1. §. si plures 4. de eo per quem fact. Bachov. ad l. 7. §. ult. de iur. d. pag. 429. Hinc est, quod in Lege Aquilia, quare damnum persequitur, etiam si per accidens poenalis sit, idem Dominus estimatione damni offerendo totius familiae si ve plurium servorum factum emendat. l. illud 32. ff. ad Leg. Aquil. Quod postea ad factum quoque familiae productum fuit, l. si famul. furt. fecisse dicatur. quia & in furto non precipue injuria, sed potius damnum (cujus estimatione in duplum aut quadruplum fit) coercetur, Welenb. ad d. tit. secus est in edicto de albo corrupto: quare actio cum tota sit poenalis, solutio simpli non aequè tollitur obligatio, vide Welenb. in par. si famul. sunt, fecisse dicat. Sed quia hæc accuratius in racemat. criminal. ad d. tit. si famul. furt. fecisse dic. (ubi quoque de Welenb. ratione disputationum est) digesta sunt, pag. 336. & seqq. ideoque filum hic abrum-
pimus

II.

Iisdem ferme modis in delicti partem quis venit, quibus in damni dati: non tamen semper, ubi damni obligatio est, etiam delictum est, sed tum demum, si qua malitia notabilior accesserit, cum ad damni dati obligationem qualiscunque saepe culpa sufficiat. Grot. de J. B. & P. L. 2. cap. 21. §. 1.

III.

Qui factum vitiosum jubent, qui consensum requisitum adhibent, qui adjuvant, qui receptum præstant aliove modo in ipso crimine participant: qui consilium dant, laudant, ad-

sentantur: qui, cum ex jure proprio teneantur vetare, non vetant, aut cum teneantur ex simili jure opem ferre injuriam patienti non ferunt, qui non dissuadent, cum dissuadere debeant, qui factum reticent, quod notum facere tenebantur, hi omnes puniri possunt, si in ipsis talis sit malitia, quare ad meritum poenae sufficiat. Grot. d. l. n. 2.

C A P. VII.

Obliquum.

Oblique nemo debet exercere illud, quod directò ei non permittitur, Glem. unic. in pr. de Excess. Prælat.

C A P. VIII.

Oblivio.

Oblivione perditur possessio rei immobilis, Gloss. in l. si id quod ff. de acquir. poss. non autem rei mobilis, l. 3. §. Nerv. 13. eod. tit. Fachin. 10. contr. 86. Ex longitudine enim temporis ea præsumitur, l. peregre 44. ff. de acquir. poss. Vacian. conf. 33. num. 49. vol. 1. lapsuque decennii omnis memoria deponitur, Dyn. in reg. præsumitur. de R. Jur. in 6. Joh. Andr. in cap. qualiter & quando. de accusat. per l. Celsus 27. de usucap. Bart. in l. res obligat. de legat. 1. Bald. in l. 1. C. de confess. Corn. conf. 278. In causa. vol. 4. & conf. 324. vol. 3. Mar. Socin. conf. 38. p. 1. Cravett. conf. 65. num. 10. & conf. 75. num. 25. & conf. 28. num. 4. Qua de causa tam quoad inducendam possessionem, quam ad eam amittendam, regulariter super præsumptione oblivionis Dd. decennium præfixerunt. Ex eo enim temporis lapsu oblivionem præcedentis testamenti præsumi, ita ut tempus ipsum concurrens cum hac voluntate contraria testatoris revocationem operetur, ex l. sancimus 27. Cod. de testam. trad. Ruin. conf. 6. n. 2. & seqq. & conf. 10. num. 9. & seqq. & conf. 11. n. 10. ubi hanc esse communem opinionem testatur lib. 2. Paris. conf. 34. num. 47. & num. 38. lib. 2. Guilhelm. Benedict. in cap. Raynuitius, in verb. testamentum. num. 8. de testam. Julius Clar. in §. testamentum. quæst. 91. Johan. Anton. Trigon. sing. 68. num. 3. vers. adde quod text. in d. l. sancimus. Valsq. in tract. de success. creation. §. 17. num. 73. cum seqq. Tutius tamen esse, si hoc arbitrio judicis relinquatur cum glossa communiter approbata, in l. furium. §. in ff. de usucap. sentit. Alberic. in l. 1. num. 16. C. de serv. fugitiv. quod quidem admittit Socin. conf. 2. col. 3. lib. 3. scilicet quoad causandam obligationem duntaxat, non vero quoad controversiam, quare inter eos circa tempus præsumendæ obligationis exoritur, & simul amittendæ possessionis versatur, quapropter priori casu oblivionem præsumi etiam post annum, cum eo testatur Oldrad. conf. 183. factum tale est vacante. col. 12. vers. & si aliqui dicerent, atque ita iudicem pro qualitate personarum & rei, vel ob sexus fragilitatem, quod tempus magnum vel parvum dicatur, arbitrari posse

(D) 4